

Deccâller veya Modern İnsanların Tanrıları

Gods of Modern People or Antichrists

İdris Tüzün^{1*}

¹Dumlupınar Üniversitesi, İslâmî İlimler Fakültesi, Kütahya/Türkiye

ÖZ

Bu çalışma, Peygamberimizin (s.a.v.) çeşitli hadislerinde, Deccal olarak anlatılan sahte mesih fenomenini incelemektedir. Bazı hadislerde, Adem'in yaratılışından Kıyamet Günü'ne kadar Deccal'den daha büyük bir imtihan olmadığı belirtilerek, konunun önemi vurgulanmıştır. Alimler, bu hadislerin mütevatir (pek çok ravinin ittifakıyla) iletilmiş ve bu hadislerin sahil olduğuna dikkat çekmişlerdir. Dilbilimsel olarak, Deccal terimi yalan söylemek ve aldatmak anlamına gelir ve batılı hakikat olarak sunan birini ifade eder. Hadislerde vurgulanan Deccal'in iki temel özelliği şunlardır: 1) Birden fazla Deccal olacak ve 2) Bazıları ulûhiyet iddia edecek ve bazı insanlar onlara tapınacak. Aydınlanma döneminden modern zamanlara kadar bazı filozoflar, ünlüler ve siyasi liderler, ateizmi ve ahlaksızlığı teşvik ederek toplumları etkilemiş ve bazı durumlarda tanrılaştırılacak kadar putlaştırılmıştır. Bu araştırma, bu modern putlaştırılmış figürler ile hadis literatüründeki Deccal kavramı arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır. İnsanları inançsızlığa, baskıya ve ahlaksızlığa sürükleyen ve bazıları tarafından ilah olarak saygı duyulan kişilerin çağdaş Deccal olarak görülebileceğini savunmaktadır. Çalışma, modern Batı toplumlarında felsefenin, bilimin, siyasi liderlerin ve ünlülerin tanrılaştırılmasını araştırarak, bu figürlerin geleneksel dini inançların yerini nasıl aldığını ve İslami metinlerde anlatılan Deccal'e benzer bir şekilde putlaştırıldığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ateizm, Deccâl, Tanrılaştırma, Ünlüler.

ABSTRACT

This study examines the phenomenon of the false messiah, known as the Antichrist (Deccal), as depicted in various hadiths of the Prophet Muhammad. Several hadiths emphasize that the greatest trial humanity will face from the creation of Adam until the Day of Judgment is the trial of the Antichrist, underscoring the significance of this topic. Scholars have noted that these hadiths are transmitted through mutawatir (multiple independent transmitters) chains, confirming their authenticity. Linguistically, the term Deccal signifies deception and falsehood, referring to one who presents falsehood as truth. The hadiths highlight two key characteristics of the Antichrist: 1) There will be multiple Antichrists, and 2) Some will claim divinity, and certain individuals will worship them. From the Enlightenment era to the present, various philosophers, celebrities, and political leaders have influenced societies by promoting atheism and immorality, and in some cases, have been idolized to the point of deification. This research explores the relationship between these modern idolized figures and the concept of the Antichrist in Islamic hadith literature. It argues that those who lead people toward disbelief, oppression, and immorality, and who are revered as divine, can be seen as contemporary manifestations of the Antichrist. By investigating the deification of philosophy, science, political leaders, and celebrities in modern Western societies, this study illustrates how these figures have, in certain respects, supplanted traditional religious beliefs, much like how the Antichrist is portrayed in Islamic texts as a figure of false worship.

Keywords: Atheism, Antichrist, Deification, Celebrities.

ÖNEÇIKANLAR

- Bu çalışma, İslam tanımlandığı şekliyle Deccal veya sahte mesih kavramını inceleyerek, aldatmacalarını ve getirdikleri önemli sıkıntıları vurgulamaktadır.
- Bu geleneksel tanımlamalar ile filozofların, siyasi liderlerin ve ünlülerin modern putlaştırılması arasında paralellikler kurarak, bu tür figürlerin toplumu geleneksel dini değerlerden uzaklaştıran çağdaş Deccal'ler olarak görülebileceğini savunmaktadır.

*Sorumlu Yazar / Corresponding author: İdris Tüzün

E-mail: idris.tuzun@gmail.com

Adres: Dumlupınar Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi, Kütahya/Türkiye

Geliş/ Received: 24/4/2024

Kabul/Accepted: 24/10/ 2024

Atıf/Cite as: Tüzün, İ. (2024). Deccâller veya modern insanların tanrıları. *Journal of Social Perspective Studies*, 1(2), 44-50

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13974580>

Creative Commons License JSPS offers members open access to reach all published articles freely within the framework of "Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)" license

1. Giriş

Peygamberimiz'in (s.a.v) pek çok hadisinde kıyâmet alâmetlerinden bahsedilmiştir. Bunlar içinde Deccâl'la ilgili rivâyetler oldukça büyük bir yere ve öneme sahiptir. Peygamberimiz bir hadisinde "Âdem'in yaratılışı ile kıyâmet arasında Deccâl'den daha büyük fitne yoktur (Müslim, 1992, Fiten, 25:2946) buyurarak meselenin ehemmiyetini vurgulamıştır.

Âlimler, Deccal ile ilgili hadislerin mütevâtir olduğunu belirtmişlerdir. Hadis âlimlerinden Kettânî (1983), bu konuda şöyle demektedir: "Âlimlerin pek çoğu, Deccal ile ilgili hadislerin sahabeden kalabalık bir cemaatten pek çok tarik ve sahih senetlerle nakledildiğini söylemişlerdir. Şevkânî, Tavdih adlı eserinde sahihlerden, mu'cemlerden ve müsnedlerden 100 hadisi nakletmiştir. Tevâtür bundan daha az hadisle oluştuğuna göre, bu kadar hadisle bu konu nasıl tevâtür derecesine ulaşsın? Bazı âlimler Deccal ile ilgili haberlerin ciltler dolduracağını ifade etmişlerdir. İmamlardan pek çoğu bu konuda müstakil eserler yazmıştır. Celaleddin Suyûtî, birçok hadisi Ed-Dürrü'l-Mensûr adlı tefsirinde, 'Kendilerine gelmiş kesin bir delil olmaksızın, Allah'ın âyetleri hakkında münakaşa edenler var ya, hiç şüphe yok ki, onların kalplerinde, asla yetişemeyecekleri bir kibir/büyüklik hevesinden başka bir şey yoktur. Sen Allah'a sığın. Kuşkusuz O, işiten ve görendir' (Kur'an, 23:56) ayetini tefsir ederken zikretmiştir" (Kettânî, 1983, p. 240).

Lügatlerde Deccâl kelimesinin "دجل" kelimesinden türediği, kelimenin yalancılık, kandırma, hakkı batıl, batılı hak olarak gösterme anlamına geldiği belirtilmiştir (Fîrûzâbâdî, 1305). Peygamberimiz'in, "Kim Deccâl'in çıktığını işitirse ondan uzak dursun. Allah'a yemin olsun ki, bir adam onun yanına gider (onun etkili sözlerinden dolayı) onu mümin zanner ve ona tabi olur" (Ebû Dâvûd, 1992, Melâhim 14, No. 4319; Ahmed b. Hanbel, 2001, 33:181, No. 19968) ifadesi de sözlüklerdeki açıklamalara oldukça uygun düşmektedir. Bu bağlamda hem lügat hem de Peygamberimiz'in ifadesinden, Deccâl'in hakkı batıl, batılı hak gibi gösterebilecek üstün bir zekâyâ sahip olacağı anlaşılmaktadır.

Peygamberimiz'in hadislerinde Deccâl'in bazı özelliklerine dikkat çekilmişse de, iki özellik öne çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, Deccâl'in birden fazla olacağıyla ilgilidir. Bazı rivayetlerde Deccâllerin 27 adet olacağı, dördünün de kadınlardan olacağı (Ahmed, 2001, 38:380, No. 23358), bazı rivayetlerde 30 (Buhârî, 1992), başka bir rivayette ise 70 kadar olacağı ifade edilmiştir (Heysemî, 1407). Âlimler, hadislerde çoklukla üzerinde durulan ve İsâ (a.s)'ın öldüreceği Deccâl'in, en büyük Deccâl olduğu, diğerlerinin ise insanları aldatma konusunda ona benzedikleri için Deccâl denildiğini söylemişlerdir. İkinci önemli özellik, bazı rivayetlerde Deccâl'in ulûhiyet iddia edeceği ve bir kısım insanların ona tapacağıdır (Ahmed, 2001, 38:346, No. 20178).

Peygamberimizin Deccâl'in iki özelliği hakkında verdiği bu haberin, günümüzdeki bazı şahıslarda görüldüğünü düşünüyoruz. Şöyle ki: Aydınlanma yüzyılından itibaren günümüze gelinceye kadar bazı düşünürler, ünlüler ve siyasetçiler, batılı hak, hakkı batıl gibi göstererek insanları etkilemişler, dinsizliği ve ahlaksızlığı yaygınlaştırmışlardır. İnsanların büyük bir kısmı da onların tesirinde kalarak onlara tanrısal özellikler atfederek putlaştırmışlar ve tapınmışlardır.

Bu araştırmamızda hadislerde bahsi geçen deccâllerle, günümüzde putlaştırılan şahıslar arasında bir bağlantı kurulmaya çalışılacaktır. Kanaatimizce insanları küfre, zulme ve ahlaksızlığa teşvik eden ve bazılarınca ilahlaştırılan bu kimseler bir tür deccâldirler. Aşağıda bu konu biraz daha detaylı olarak ele alınacaktır.

2. Modern insanların yeni Tanrıları

Din duygusu, insan ruhundaki en kuvvetli duyguların başında gelir. Tarihte en eski ilkel kabilelerden günümüzdeki modern toplumlara kadar, insanların daima kutsal bir şeye yönelmiş, inanmış ve tapınmış olduğu görülür. Bu bazen Allah'a inanma şeklinde olabildiği gibi bazen de güneş, ay veya taştan, ağaçtan yapılmış totemler (putlar) şeklinde de olabilmektedir. Zaman zaman bazı ateist veya dinsiz şahıslar, filozoflar çıkmışsa da, bunlar azınlıkta kalmış, hiçbir zaman

toplumların bütünüyle ateist veya dinsiz olduğu -günümüze gelinceye kadar- görülmemiştir. Örneğin, Budizm’de tanrı inancı yoktur. Fakat Budist toplumlar bu boşluğu Buda’yı tanrı edinerek doldürmüşlardır (Küçük, 2011). Bu durum din duygusunun insan fitratında çok büyük ve çok kuvvetli bir yer işgal ettiğini göstermektedir. Bir bilim adamı bu konuda şöyle demektedir: “Din hissi, insanın içinde öylesine kök salmıştır ki, insan normal olarak, şu ya da bu yolla o duygusunu mutlaka açığa vurur. İnsan belli bir dine inancını kaybedebilir ve kültürüne katılmaktan vazgeçebilir; ama bu durumda dahi şuurlu ya da şuursuzca, huşu duyacağı ve tapınacağı yeni bir merciye adanmaya eğilimlidir.” (Hayes, 2010, s. 24)

Batı toplumlarında Rönesans, Hümanizm ve Aydınlanma felsefelerinden sonra yavaş, yavaş ateizm güçlenmeye başladı. 19. Yüzyıl, pozitivizm ve materyalizmin hâkim olduğu yüzyıl oldu. Batı toplumları bu felsefelerin etkisiyle ateist toplumlara dönüştü. Nietzsche’nin (ö. 1900) “Tanrı öldü. Onu biz öldürdük.” sözü, filozofun rastgele bir tefekkür neticesinde ortaya attığı bir görüş değildi. Belli bir düşünce tarihinin sonucu, son noktaydı. Batıdaki düşünce adeta bu noktaya gelmek üzere yola çıkmış gibiydi (Sezen, 1997). Ateizmin yaygınlaşması, batı toplumlarıyla sınırlı da kalmadı. Batı kültür ve medeniyetinin bütün dünya milletlerini etkilemesiyle, ateizm bütün dünyaya yayıldı. Bu durum, yani dünyadaki bütün toplumlarda ateizm ve dinsizliğin büyük ölçekte yaygınlaşması, dünya tarihinde ilk defa gerçekleşen bir olay olma özelliğine sahiptir.

Bununla beraber, Allah’ın inkârı, insanlardaki kutsala olan yönelmeyi bütünüyle yok edemedi. Allah inancından uzaklaşan bu toplumlar, fitratları gereği, Allah’ın yerine başka şeyleri koyarak, onları tanrılaştırdı, putlaştırdı. Psikolog Erich Fromm (ö. 1980), din duygusunun insanların fitratında çok güçlü olduğunu belirtmiş, bugünkü ateizme yönelen modern kültürde, putperestliğin (totemizm) pek çok değişik şekillerinin olduğunu söylemiştir (Fromm, 1996).

Batının bu yeni tanrılarının en mühimlerini dört kısımda incelemek mümkündür. Felsefenin veya bilimin putlaştırılması; devlet adamlarının veya liderlerin putlaştırılması; ünlülerin putlaştırılması; insanlığın putlaştırılması. Aşağıda kısaca bu dört putlaştırma faaliyeti üzerinde durulacaktır.

2.1 Felsefe ve bilimin putlaştırılması

Felsefe değişik şekillerde tanımlanmıştır. Pek çok felsefe kitabında felsefe için “Beşerin takati nispetinde Allah’a benzemeye çalışmasıdır” tanımı yer almaktadır (Kaya, 1995). Bu tanım bazıları tarafından İslâm’a uygun bir şekilde izah edilmeye çalışılmışsa da, farklı anlamaya, daha doğrusu “İnsanın kendini bir firavun gibi ilahlaştırmaya çalışması” şeklinde anlamak da mümkündür.

Aydınlanma yüzyılı sonrasında din yavaş yavaş toplumdaki etkisini kaybederken, felsefe ve bilim onun yerine ikame edildi. Artık Kant’ın, Darwin’in, Freud’un, Karl Marks’ın sözleri din adamlarının sözünden daha çok kabul edilir oldu. Bazı ateist filozoflar, daha da ileri gittiler. Örneğin, aydınlanma yüzyılında bazı filozoflar akli tanrı, Newton’un düşüncelerini İncil, kendilerini de peygamber olarak nitelemişlerdir (Cevizci, 2007). Erich Fromm (2016) şöyle diyor: “Tanrı’nın tahtından indirildiğine inananlardan birçoğu için, Tanrı benzeri bir imgeye duyulan ihtiyaç ortadan kalkmadı. Bazıları yeni bir Tanrı ilan etti: Evrim. Darwin’e de bu Tanrı’nın peygamberi olarak taptılar.” (s. 60) Hatta daha da ileri giderek bazı filozof veya bilim adamlarını tanrı ilan edenler de oldu. Örneğin bir yazar Marx için proleteryanın peygamberi darken (Downs, 1994) başka biri, onu Yunan mitolojisindeki tanrılara benzetmiştir (Marx & Engels, 1999). Paul Hazard (1981) bu konuda şöyle diyor “[Rasyonalistler] Bütün hakikati ortaya çıkardıklarını zannederek kibirlendiler; bütün karanlıkları nura boğacak ışığı bulduk dediler ve nihayet insanı tanrılaştırmaya kalktılar. ‘Akla uymakla kendimize uymuş oluyor ve böylece bir manada biz de Tanrı oluyoruz’ [dediler].” (s.168) Günümüz yazarlarından biri de şöyle diyor: “Kadim dünyanın tanrılarını tahtından indiren, yerine akıl ve bilimi ikame eden insan tipi için geçmişin inanışları bilim karşısında ilkel zihinlerin antik kalıntıları olarak işlevini kaybetmiş olarak kalmıştır.” (Topal, 2022, s.248)

Hülâsa; Aydınlanma yüzyılı sonrasında batıda Allah'ı inkâr, ateizm yaygınlaşmış, din reddedilerek, bilim onun alternatifi olarak kabul edilmiş, bazılarınca Darwin, Freud, Karl Marks gibi filozof veya bilim adamları bir peygamber gibi hatta yanılmaz bir tanrı gibi kabul edilmiştir. Yüceltilen bu bilim adamlarının ortaya attıkları -sosyalizm, evrim gibi- ateist felsefeler, ideolojiler, adeta bir din gibi benimsenmiş, insanlar hayatlarını bu düşüncelere göre düzenlemişler, din hayattan dışlanmışlardır.

2.2 Liderlerin putlaştırılması

İmam Gazâlî, Firavun'un "Ben sizin en yüce rabbinizim" (Kur'an, 79:24) dediği gibi, bazı nefisperest insanların da aynı sözü söylemek istediklerini, fakat Firavun'un elindeki imkânların bu nefisperestlerin elinde olmadığı için bu sözleri dile getiremeyip içlerinde sakladıklarını ifade eder. 20. yüzyılda bazı liderler ve devlet adamları, güç ve otoriteyi ele geçirerek Firavun gibi hareket etmişlerdir. Açıkça olmasa da davranışlarıyla kendilerini adeta tanrı yerine koymuşlardır. Pek çok insan da onları putlaştırmış, tanrı gibi kabul etmiştir.

Fromm (1996) şöyle demektedir: "Kültürümüzde totemizm [putperestlik] var mı?" diye sorulacak olursa, cevabım: "hem de [pek] çok" şeklinde olacaktır. Kendini bir devlete ya da partiye adayan, tek gerçek ve doğru değer olarak bu devletin ya da partinin amaçlarını benimseyen ve devleti ya da partiyi kendi grubunun kutsal sembolü olarak gören bir kişi, gerçekte totemist bir tutum içindedir. İlkel toplumların ve klanların totemist dinlerinden hiç de farklı olmayan bu inanç ve düşünce biçimi, o kişiye çok akılcı ve doğal bir davranış gibi gelecektir. Faşizm ve Stalinizm gibi sistemlerin milyonlarca insanı nasıl olup da kendilerine çekebildiklerini anlamak için, bu insanların davranışlarındaki totemci ve dinsel öğeye dikkat etmemiz gerekir" (s. 57).

Bu yüzyılda Lenin (ö. 1923), Stalin (ö. 1953), Hitler (ö. 1945) tanrılaştırılan liderlerin başında gelmektedir. Hayes (2010) bu konuda şöyle diyor: "Dönemin başta gelen üç diktatörü [Hitler, Mussolini, Stalin] Hıristiyanlık karşısında kuşku duymalarına, onun ahlâkî öğretilerini küçümsemelerine ve onu yıkmayıp kendilerine tâbi kılmalarına rağmen, kendi takipçilerine duygusal ve esasen dinî bir adanma telkin ettiler. Bilhassa Komünist Rusya ve Nazi Almanya'sı hem devlet hem de "kilise"ydi; her birinin diktatörü başrahip idi. (...) Bilhassa gençler arasından çok sayıda kişiyi dinlerine soktuklarına şüphe yoktu. Hıristiyan veya Yahudi, Tanrı'sını kaybetmiş veya irtibatını kesmiş kişiler yeni ilâhlar istiyordu ve şimdi bu ilâhlara kavuşmuşlardı: Almanya'da Dionisusvari bir kan ve toprak ilâhı; Rusya'da bir Lucretian cebriyecilik ve materyalizm ilâhı; her ikisinin de bol bol ayinleri, merasimleri ve taassupları vardı." (s. 169)

Adolf Hitler, kendisini Tanrı tarafından seçilerek yeni bir toplumsal düzenin kurucusu olmak için görevlendirilmiş biri olarak görmüş ve kendisini gelmiş geçmiş en büyük Alman olarak nitelemiştir (Langer, 2012). Almanya'da iktidarı ele geçirdikten sonra kendisini Führer (Başbuğ) ilan etmiş, kendinden önceki tüm devlet adamlarından daha çok öne çıkmış, hepsinden daha fazla güce ve yetkiye sahip olmuştur. Deyim yerindeyse Almanların yeni Tanrısı olarak yüceltilmiştir. Almanlar, onda adeta Tanrısal ve ilahi bir güç bulunduğu inanarak emirlerini tartışmaksızın yerine getirmişlerdir (Altındal, 2014).

Bolşevik liderlerden Lenin ve Stalin de tanrılaştırılmıştı. Stalin halkın kendisine millî bir kahraman ve yarı-ilâh olarak tapınmasını kabullenmiş ve cesaretlendirmiştir. Rusya'daki evlerde her yere onun portreleri konulmuş veya eski Hıristiyan ikonlarının yanına asılmış ve kendisine yapılan methiyeler ve yaltaklanmalar, 1949'daki altmışıncı doğum günü münasebetiyle, tam bir ilâhlaştırma şeklinde zirveye çıkmıştı (Hayes, 2010). Kruşçev (1971) anılarında "Stalin birşey teklif ettiği zaman sorgu sual olmazdı. Stalin'den gelen bir 'teklif' bir Tanrı buyruğu idi. İnsan, Tanrı buyruğuna boyun eğer, o kadar." (s. 343) demektedir. Bununla beraber Kruşçev, 1953'te Stalin ölünce Rusya'nın başına geçmiş "Kişiyi tapma"ya karşı olduğunu, bir insanı tanrı gibi doğaüstü niteliklere sahip bir süpermene dönüştürmenin Marksizm-Leninizmin ruhuna aykırı olduğunu

söyleyerek, Stalin'in cinayetlerini açıklamış ve Stalincileri tasfiye etmiştir Kruşçev, 1971; Kruşçev, 1991)).

Almanya'da ve Rusya'da liderlerin tanrılaştırılması propagandalarla ve eğitimle gerçekleştirilmiş (Gülada, 2022), ayrıca bu liderlere karşı gelenler hain ilan edilmiş ve büyük bir şiddete, baskıya maruz kalmışlardır. Her iki ülkede de lider veya parti namına büyük zulümler işlenmiş, hain ilan edilenler yıllarca hapis yatmış veya sürgün edilmiş veya öldürülmüşlerdir. Bazı tahminlere göre Hitler döneminde Almanya'da 17 milyon, Lenin döneminde Rusya'da 8 milyon; Stalin döneminde ise 25 milyon insan katledilmiştir (Brezezinski, 1994).

Liderleri putlaştırma hastalığı, yalnızca bu şahıslarla sınırlı değildir. Pek çok devlet adamın bilhassa komünist ülkelerde- ve parti liderleri, hatta cemaat liderleri, etraflarındaki insanlar tarafından hata yapmaz telakki edilmiş, her sözü Allah kelamı gibi kabul edilmiş, putlaştırılmıştır.

2.3 Ünlülerin putlaştırılması

Pek çok farklı kültürde dans ve müzikle ilgili tanrı, tanrıça veya kahramanın bulunduğu bilinmektedir. Dans tanrısı, müzik tanrısı gibi ifadeler dünya mitolojilerinde yer almaktadır (Kökten, 2014).

Mitolojiler yüzyıllar öncesine ait efsanevi, masalımsı özelliklere sahiptir. Fakat günümüz modern toplumlarının da onlardan geri kalır tarafı yoktur. Günümüzde sanat, spor ve eğlence dünyasının yıldızları, büyük bir hayran kitlesine sahip ve toplum üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Özellikle genç nesiller tarafından ikon haline getirilen bu kişiler, modern birer put gibi algılanmaya başlandı. Örneğin bir gazete haberinde "Michael Jackson'ın dünya çapındaki 5 milyon taraftarı ona 'Tanrı' muamelesi yapıyordu." denilmektedir (Hangi Tanrıya İnanıyordu, 2009). İngiltere'de yapılan bir ankete göre, 1991 yılında AIDS'den ölen ve müzik kariyeri boyunca yaklaşık 300 milyon albümü satılan Freddie Mercury, 'Rock Tanrısı' olarak gösterilmiştir (Rock'ın Tanrısı, 2009).

Şarkıcıları tanrılaştırma bu saydığımız kimselerle sınırlı değildir. Pek çok ünlü şarkıcı ve sinema aktörleri de tanrılaştırılmakta, bugünün moda tabiriyle idolleştirilmektedir. Bu ünlülerin hayranları, adeta onlara tapmakta, onlar gibi olmak için kılıkta, kıyafette ve davranışlarda onları taklit etmektedirler. Psikolojide buna "ünlülere tapma sendromu" adı verilmiştir. ABD'li Psikolog James Houran, ünlülere duyulan hayranlığın her zaman var olduğunu, ancak günümüzde teknolojinin onlar hakkında çok kısa sürede, çok fazla bilgi alabilmeyi kolaylaştırdığı için bu durumun aşırılaşma sebepleri olduğunu ve bunun tehlikeli boyutlara ulaşarak "ünlülere tapma sendromu" denilen bir hastalığı netice verdiğini söylemektedir. Yapılan bir kamuoyu yoklaması, Amerikan halkının üçte birinin "ünlülerin yaşamlarına aşırı derecede meraklı olduklarını" ortaya çıkarmıştır (Er, 2003). Bu durumun yalnızca Amerikan toplumuna has olduğu sanılmamalıdır. Bu hal bütün dünyaya yayılmış bir çılgınlık şekline dönüşmüştür.

Hollywood'da yapılan Süpermen ve diğer süper kahramanlarla ilgili film ve dizilerde aslında tanrı-insan şeklinde bir imaj oluşturmakta, güçlü kuvvetli kahramanları bir tür tanrı haline dönüştürmektedir. Bu durum, özellikle genç nesiller üzerinde olumsuz bir etkiye yol açmaktadır. Ünlülerin putlaştırılması, modern bir putperestlik olarak değerlendirilebilir. Bu durum, insanları gerçek değerlerden uzaklaştırarak onları maddi ve manevi açıdan olumsuz etkilemektedir.

2.4 İnsanın putlaştırılması

Bazı düşünürler, aydınlanma dönemi sonrasında batılı insanların tanrılaşma arzusu içinde olduklarını söylemiştir. Bu konuda Psikolog Fromm (2016) şöyle diyor: "Günün birinde doğayı tümüyle denetim altına alacakları ve böylece Tanrı gibi olacakları düşü, insanları yakıp tutuşturmaktadır" (s. 116). Fromm'un söylediklerinin bir benzerini Oswald Spengler de şöyle dile getirmiştir: "Bugün gelinen noktada Faustçu insan artık, başka insanlara hükmetmekle yetin(e)mez hale gelmiştir ve tüm tabiatı kontrolü altına almak istemektedir. Bu durum bir Tanrılaşma arzusunu kaçınılmaz kılmaktadır. Bu yüzden Batı "çöküş"ün eşliğindedir" (Aksakal, 2010, s. 40)

Tanrılaştırma arzusu yalnızca temenni olarak kalmamış bazı filozoflar ve bilim adamları insanı tanrı olarak ilan etmişlerdir. Örneğin, pozitivizmin kurucusu Auguste Comte (ö. 1857) bir insanlık dini kurmuştur. Bu dinde tanrı yoktur. Toplumun tanrısı "İnsanlık"tır. En önemli ibadet, tanrıya değil topluma tapmaktır. İnsanlığı sevmek ve tapmak başlıca düsturdur. Kadın, İnsanlık Dini'nin temel figürüdür. Bu dinde ibadet Comte'un Pozitif Tapınak adını verdiği mekânlarda gerçekleşmelidir. Bu tapınakların her birisinde ise, Comte'un sevdiği kadının heykeli bulunmalıdır. "Ölü Tanrıça" adıyla simgeleşecek olan sevgilisinin heykeli ortada bir sunak şeklinde bulunmalı ve ibadet burada gerçekleşmelidir. Comte'un bu dinini benimseyen insanlar olmuş, hatta Fransa, Hindistan ve Brezilya'da tapınaklar inşa edilmiştir (Hilmi, 1982).

Yahudi yazar Harari (2016) de insanın tanrı olduğunu açıkça dile getirmekten çekinmemiştir. Şöyle diyor: "Eşi benzeri görülmemiş refah ve sağlık seviyeleriyle uyum içinde yaşamayı garantilediğimize göre, insanlığın yeni hedefi ölümsüzlük, mutluluk ve tanrısallık olacak gibi duruyor. Açlık, hastalık ve şiddetten kaynaklanan ölümleri azalttığımıza göre artık yaşlanmanın, hatta bizatihi ölümün üstesinden gelmeye çalışabiliriz. İnsanları küçük düşürücü sefaletten kurtardığımıza göre artık onları mutlu etmeyi amaçlayabiliriz. İnsanlığı hayatta kalma mücadelesinde yukarıya taşıdık. Şimdi artık insanları tanrı mertebesine yükseltmek için çalışıp Homo sapiens'i, Homo deus'a" dönüştürebiliriz" (s. 32).

Bilindiği gibi evrimciler, insanın evrimin son basamağında Homo sapiens'e yani "bilen insan"a dönüştüğünü iddia ederler. Yazarın zannınca da evrim ilerleyecek ve insan Homo deus'a yani "Tanrı insan"a dönüşecek, hatta "İnsan kadim tanrıları bile geçebilecektir." Şöyle diyor yazar: "Bugüne dek, geçmişin tanrılarıyla rekabet edercesine, daha da gelişkin araçlar yaparak yarışıyoruz. Çok da uzak olmayan bir gelecekte kadim tanrıları sadece araçlarıyla değil, bedensel ve zihinsel yetileriyle de aşabilecek süperinsanlar yaratabiliriz. Ne var ki o noktaya ulaştığımızda, ilahlık bizim için sanal gerçeklik kadar sıradan olacaktır; çantada keklik bir harikalar harikası" (Harari, 2016, s. 60).

3. Sonuç ve Değerlendirme

Peygamberimiz "Kıyâmet kopmadan önce ulûhiyet dava edecek pek çok Deccâl'in geleceğini" haber vermiştir. 19. ve 20. yüzyıllarda bazı bilim adamlarının, ideolojilerin savunucusu devlet liderlerinin ve ünlülerin, halk tarafından tanrılaştırılması peygamberimizin verdiği habere oldukça uygun düşmektedir. Tanrılaştırılan bu şahıslar açıkça "ben tanrırım" demese de fiilleriyle ve yaptıkları icraatlarla bunu ima etmişler, toplumun büyük bir kesimi de onları tanrı gibi telakki etmiştir.

Bilim, siyaset ve sanat alanındaki putlaştırma diğer ifadeyle insanı tanrı makamına koyma yalnızca bu alanlarla sınırlı da değildir. Allah'ı reddeden insanlar pek çok şeye tanrısallık atfetmiştir. Bu konuda Psikolog Jung (1999) şöyle der: "Bir insanın elinden tanrıların alırsanız, karşılığında ona yeni tanrılar vermek zorunda kalırsınız. Kitle devletinin liderleri, tanrılaştırılmayı önleyemezler ve bunun zor gücüyle yapılmadığı yerlerde, onun yerine saplantılı ve şeytansı bir enerjiyle dolu başka faktörler ortaya çıkar – örneğin, para, iş, politik nüfuz, vb." (s. 90). Garaudy de (2005) "Batı dünyası, sadece tanrıtanımay olmakla kalmamış, çok tanrıci olup çıkmıştır: Para, seks ve iktidar, eski dinlerin tahtına oturarak, mutlak değerler haline gelmiştir" (s. 319) demiştir.

Bütün bunların neticesinde batı toplumları Allah'ı inkâr ettikten sonra ateist olmamışlar, pek çok batıl ilah kabul ederek adeta büyük bir şirke düşmüşlerdir. Herkesin değişik putlara taptığı bu şirk ortamında, toplumlarda şiddet olayları, ülkeler arasındaki savaşlar hiçbir tarihte olmadığı kadar artmıştır. Ahlaksızlık kötü denilmiş, fakat ahlaksızlık hiçbir tarihte olmadığı kadar artmıştır. Cinsel özgürlükler adı altında fuhuş teşvik edilmiş, medyanın desteğiyle yaygınlaştırılmış ve bir sektör haline dönüştürülmüştür. Bütün bunlar deccâlların diğer ifadeyle batılı insanların putlaştırdığı kimseler sayesinde olmuştur.

Kur'ân'da "Yerde ve gökte Allah'dan başka (tapınılan) ilahlar olsaydı yer, gök fesada uğrardı" (Kur'an, 21: 22) buyrulduğu gibi herkesin uluhiyet dava ettiği veya farklı farklı şeylere tapındığı bir ortamda sağlıklı ve huzurlu bir toplumdaki değil bir kaos ortamından bahsedilebilirdi. Bugün olan da budur.

Etik onam: Bu çalışmada etik kurul onayı gerekli değildir.

Yazar Katkıları: Konsept: İ.T. Literatür Tarama: İ.T. Tasarım: İ.T. Veri toplama: İ.T. Analiz ve yorum: İ.T. Makale yazımı: İ.T. Eleştirel incelenmesi: İ.T.

Çıkar Çatışması: Yazar(lar) arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek: Finansal kaynaklar, katkı sağlayan kurum, kuruluş yoktur.

Kaynaklar

- Ahmed b. Hanbel, E. A. A. b. M. b. H. e.-S. (2001). *el-Müsnedü'l-imâm Ahmed b. Hanbel* (Ş. Arnavût et al., Eds., Vols. 1–45). Beyrut: Müessesetü'r-Risâle.
- Hilmi, A. (1982). *Allah'ı inkâr mümkün mü?* İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Aksakal, H. (2010). Oswald Spengler'in tarih, kültür ve medeniyet anlayışı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12.
- Altındal, A. (2014). *Bilinmeyen Hitler*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Brezekinski, Z. (1994). *Kontrolenden çıkmış dünya*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Buhârî, E. A. M. b. İ. (1992). *el-Câmiu's-sahîh* (Vols. 1–8). İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Cevizci, A. (2007). *Aydınlanma felsefesi tarihi*. Bursa: Asa Kitabevi.
- Downs, R. (1994). *Dünyayı değiştiren kitaplar*. İstanbul: Ötügen.
- Ebû Dâvûd, S. b. E. A. b. I. E.-S. E.-E. (1992). *Sünen* (Vols. 1–5). İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Er, R. (2024, September 26). Ünlülere tapma sendromu. *Türkiye Gazetesi*. Retrieved February 14, 2024, from <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/kose-yazilari/rahim-er/unlulere-tapma-sendromu-179552>
- Fîrûzâbâdî, E. T. M. (1305). *Kâmûsu'l-muhît* (M. Asım, Trans.). İstanbul: el-Matbaatu'l-Osmaniye.
- Fromm, E. (2016). *İnsandaki yıkıcılığın kökleri* (S. Edition). İstanbul: Say Yayınları.
- Fromm, E. (1996). *Psikanaliz ve din*. İstanbul: Arıtan Yayınevi.
- Garaudy, R. (2005). *Yüzyılımızda yalnız yolculuğum*. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Gülada, M. O. (2022). 20. yüzyılda Avrupa'da egemen olan ideolojilerde kült liderlik propagandası Stalin ve Hitler örneği: Göstergibilimsel bir analiz (Doctoral dissertation). Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Turkey.
- Hangi tanrıya inanıyordu. (2009, July 16). *Hürriyet*. Retrieved August 8, 2023, from <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/hangi-tanriya-inaniyordu-12070892>
- Harari, Y. N. (2016). *Homo Deus: Yarının kısa bir tarihi*. İstanbul: Kolektif Kitap.
- Hayes, C. J. H. (2010). *Milliyetçilik: Bir din*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Heysemî, A. b. E. B. (1407). *Mecmau'z-Zevâid ve Menbeu'l-Fevâid* (Cilt I-X). Beyrut: Dâru'r-Reyhân li't-Turas.
- Hazard, P. (1981). *Batı düşüncesindeki büyük değişim*. İstanbul: Tur Yayınları.
- Jung, C. G. (1999). *Keşfedilmemiş benlik*. İstanbul: İlhan Yayınevi.
- Kalelioğlu, U. B. (2019). Auguste Comte'un insanlık dini kurgulamasında üç hal kanunu'nun rolü ve pozitif dinin nitelikleri. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 539.
- Kaya, M. (1995). Felsefe. In *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Vol. 11, pp. 1-5). İstanbul: TDV Yayınları.
- Kettânî, M. b. C. (1983). *Nazmu'l-mutenâsir mine'l-hadisî'l-mütevâtir*. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Köktan, Y. (2014). Mitoloji dans ve müzik. *TÜRÜK, Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 3, 261–271.
- Kruşçev, N. (1971). *Kruşçev'in anıları*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Kruşçev, N. (1991). *XX. kongre gizli raporu: Kişi kültüne karşı*. İstanbul: Pencere Yayınları.
- Küçük, A. (2011). *Dinler tarihi*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Langer, W. (2012). *Seçilmiş diktatör: Adolf Hitler'in psikanalizi*. İstanbul: BS Yayın Basım Dağ.
- Marx, K., & Engels, F. (1999). *Anıları*. İstanbul: Doğa Basın Yayın.
- Müslim, E. A. M. b. H. (1992). *el-Câmi 'u's-sahîh* (Vols. 1–3). İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Rock'ın tanrısı Freddie Mercury. (2009, September 1). *CNN Türk*. Retrieved August 8, 2023, from <https://www.cnnturk.com/kultur-sanat/muzik/rockin-tanrisi-freddie-mercury#:~:text=%C4%B0ngilizlerin%20efsanevi%20m%C3%BCzik%20grubu%20Queen,Rock'%C4%B1n%20Tanr%C4%B1s%C4%B1%20se%C3%A7ildi>
- Sezen, Y. (1997). *Hümanizm ve Atatürk devrimleri*. İstanbul: Ayışığı kitapları.
- Topal, G., & İspir, N. (2022). Kadim tanrılardan modern tanrılara: 21. yüzyıla dair mitolojik bir okuma. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 12, 232–252.